

Slovenski
ŠOLSKI
MUZEJ

*Pedagoški
programi*

25/26

Slovenski
ŠOLSKI
MUZEJ

25/2026

*Pedagoški
programi*

v šolskem letu 2025/2026

*Dragi obiskovalci muzeja, učiteljice in učitelji,
vzgojiteljice in vzgojitelji*

Ob pestrem programu vodenja, učnih ur, delavnic in drugih novosti, ki jih predstavljamo v tokratni pedagoški brošuri, naj vas na začetku posebej povabimo na strokovne dogodke, namenjene učiteljem in zainteresirani javnosti. V minulem šolskem letu smo v Slovenskem šolskem muzeju pripravili strokovne in znanstvene prireditve, povezane tako z našo preteklostjo kot z aktualnimi vprašanji na področju izobraževanja. Ob 250. obletnici uvedbe splošne šolske obveznosti se je zvrstilo veliko dogodkov. Pripravili smo tudi znanstveni simpozij *Meja, jezik in šola*, na katerem smo ugotavljali, da sta ohranjanje in razvijanje slovenskega jezika med prednostnimi nalogami vzgoje in izobraževanja tudi v sodobni Sloveniji. Slovenski jezik je skozi zgodovino povezoval prebivalstvo in oblikoval celovit izobraževalni sistem ter tudi danes gradi kulturno in državljansko skupnost znotraj in zunaj meja Republike Slovenije. V prihodnost smo se usmerili ob drugem strokovnem posvetu *Učilnica v oblaku*, na katerem so učitelji, pedagogi in drugi strokovni delavci prikazali primere dobrih praks, ki jih v sedanjih šolskih programih že uvajajo z novimi metodami dela in inovativnim pristopom do učencev. S prikazom izkušenj strokovnjakov smo pridobili uvid v sodobno pedagogiko in ga povezali z lastno izkušnjo učnih ur iz preteklosti, prav to pa nam bo v pomoč tudi pri nadaljnjem snovanju prostorskega in vsebinskega vidika učilnice v oblaku.

Za prihajajoče šolsko leto 2025/2026 načrtujemo simpozij *Država, vrednostni sistemi in šolstvo* (od konca 18. do sredine 20. stoletja), na katerem se bomo dotaknili odnosa do verskih izročil, vrednostnih sistemov in preteklih praks v izobraževanju. Vsebino simpozija bodo oblikovali predstavniki različnih ved in ustanov na področju izobraževanja, znanosti in kulture, s čimer bodo dogodku vtisnili interdisciplinarni pečat. Prav tako vas vabimo na tretji strokovni posvet *Učilnica v oblaku*, na katerem bomo pozornost namenili nadaljnjemu raziskovanju sodobnih praks v izobraževanju in vplivu oblikovanja prostora na učenje. Več informacij o tem bo objavljenih na spletni strani muzeja in družbenih omrežjih.

Že peto leto zapored vas z veseljem vabimo tudi na izobraževanja za učitelje v okviru sistema KATIS. V prihajajočem šolskem letu bomo začeli z novim programom na temo bralne pismenosti. Več informacij o izobraževanjih *Bralna pismenost: učiteljev izziv in cilj* ter *Kako pisati šolsko kroniko danes?* najdete na strani 8.

Glavnina brošure je predstavitev pedagoških programov v Slovenskem šolskem muzeju, ki jih po sklopih: učne ure, vodeni ogledi, delavnice ter ponudba dodatnih dejavnosti, predstavljamo v nadaljevanju.

Prijetno branje!

Kazalo

8 Seminarji za učitelje

10 Pedagoški programi

16 Učne ure

- 22 Antična Emona
- 24 Vodnikova šola
- 26 Nedeljska šola
- 28 Stara šola za najmlajše
- 30 Fizika
- 32 Cesarska pesem
- 34 Računstvo
- 36 Lepo vedenje
- 38 Prirodopis: domača mačka
- 40 Ročna dela
- 42 Lepopis
- 44 Telovadba
- 46 Higiena
- 48 Učna ura za tujce

50 Vodstvo po stalni razstavi

54 Muzejske delavnice

- 56 Raziskujmo muzejske predmete
- 56 Izdelovanje šolskih zvončkov
- 57 Izdelovanje ptičjih hišic
- 57 Sumerska delavnica
- 58 Izdelovanje pustnih mask
- 58 Narišimo strip
- 59 Svet antike
- 59 Muzejski migatlon
- 60 Spoznaj zgodovino svoje šole
- 60 Zeliščni spomin

62 Vključujoči muzej

64 Praznovanje rojstnega dne

65 Muzejska trgovina

66 Ste vedeli, da imamo tudi...?

Seminarji za učitelje

Učitelji, lepo vabljeni, da se nam pridružite na seminarjih v okviru programa Katis.

Kako pisati šolsko kroniko?

4. marec 2026, 8.30–16.30

Za: pisce šolskih kronik, zbornikov ob obletnicah šole, ter organizatorje prireditev ob šolskih in državnih praznikih

0,5 točke | Kotizacija: 19 EUR

Bralna pismenost: učiteljev izziv in cilj

6. marec 2026, 8.30–16.30

Za: učitelje v osnovni šoli

0,5 točke | Kotizacija: 16 EUR

Slovenski šolski muzej so pred dobrimi 125 leti ustanovili slovenski učitelji v želji, da si izmenjujejo učila, strokovno literaturo, pa tudi ideje in gradivo. Tudi danes želi biti Slovenski šolski muzej prostor srečevanja za učitelje.

Na seminarjih učitelji in muzejski sodelavci skupaj raziskujemo temo, medse povabimo predavatelje, ki svoje znanje gradijo iz izkušenj, predvsem pa želimo dati besedo vam – učiteljem, da se lahko v razred vrnete z novimi idejami, zanosom in samozavestjo.

Z izobraževanjem sem zelo zadovoljna, saj sem dobila veliko idej, ki jih bom z veseljem vključila v svoje delo. Vsa predavanja in delavnice so bile zelo zanimive, informacije pa podane na sodoben način.

Aleša Premrl,
Osnovna šola Pirniče

Z izvedbo sem zelo zadovoljna, tako organizatorji kot predavatelji so se zelo potrudili in nam predali veliko uporabnega znanja.

Manca Oblak,
Osnovna šola dr. Ivana Korošča
Borovnica

Organizacija je na visokem nivoju, vladalo je odlično vzdušje, zaposleni so oddajali pozitivno energijo, držali smo se časovnice. Učinkovita je bila tudi izmenjava idej s kolegicami.

Lara Oštrbenk,
Šolski center Ljubljana,
Evropska šola

*Pedagoški
programi*

Pedagoški programi

Na naslednjih straneh predstavljamo pedagoške programe, med katerimi lahko izbirate in jih kombinirate glede na vaše želje, starost skupine ter razpoložljiv čas. Priporočamo, da obisku nameinite dve uri in voden ogled stalne razstave povežete z udeležbo na učni uri ali obiskom katere od ustvarjalnih delavnic. Za mlajše obiskovalce (predšolski otroci, 1. in 2. razred OŠ) svetujemo učno uro **Stara šola za najmlajše** v povezavi z ustvarjalno delavnico in kratkim ogledom razstave. Za nadobudne učence, ki so radi aktivni, smo pripravili delavnico **Muzejski migatlon**, za mlade raziskovalce pa delavnici **Spoznaj zgodovino svoje šole** in **Raziskujmo muzejske predmete**. Starejši učenci (8. in 9. razred OŠ, SŠ, študenti) se lahko udeležijo tudi nekoliko bolj zahtevne učne ure, Vodnikove šole. Izbirate lahko tudi med pestro ponudbo naravoslovno obarvanih učnih ur: **Prirodopis – domača mačka**, **Higiena, Fizika in Računstvo**. Za vse starostne skupine od 4. razreda naprej so primerne najbolj priljubljene učne ure **Lepopis**, **Nedeljska šola** in **Lepo vedenje** (pri predstavitvi posameznih učnih ur glejte rubriko »primerno za«). Če vseeno ne veste, kateri program izbrati, smo vam na voljo za dodatne informacije in pomoč pri izbiri ustreznega programa.

KOMBINACIJE PROGRAMOV S CENAMI

Program	Trajanje	Cena na učenca
Voden ogled	60 minut	6 €
Učna ura	60 minut	7 €
Delavnica	60 minut	7 €
Učna ura + voden ogled	120 minut	8 €
Učna ura + delavnica	120 minut	8 €
Delavnica + voden ogled	120 minut	8 €
Učna ura + voden ogled + delavnica	180 minut	10 €
Voden ogled z delovnim zvezkom za 2. triado OŠ	60 minut	Doplačilo 1€

PRIPRAVA NA OBISK

Posredujemo vam nekaj napotkov za pripravo na obisk v Slovenskem šolskem muzeju z namenom, da bi lahko čim bolj organizirali vaš obisk in da bi bili z obiskom zares zadovoljni.

Obisk kulturne ustanove pomeni za učence tudi spoznavanje okolja zunaj šole, zato bi bilo dobro, da so **pred obiskom muzeja seznanjeni z muzejskim bontonom**. V muzej prihajajo kot gostje in morajo poznati pravila gostitelja, da obisk poteka v prijetnem in spoštljivem ozračju. Učenci lahko poslušajo, sprašujejo, kaj povedo, ni pa lepo prekinjati vodiča ali sošolca. Prav tako se ne smejo prerivati ali kričati. Vodič jim bo povedal, katerih stvari in kdaj se lahko dotikajo. Upoštevanje pravil je redko zabavno, vendar je nujno za varnost in dobro počutje vseh v muzeju, prav tako s primernim obnašanjem varujemo muzejske predmete.

Prav **posebna priprava je potrebna za obisk učne ure iz starih časov**. Učne ure so preplet spontanega učenja in zabave, v katerem obiskovalci prek »žive igre zgodovine« spoznajo posamezno obdobje šolske preteklosti z njegovimi osnovnimi (tudi vzgojnimi) značilnostmi. To doživetje je lahko zares uspešno in nepozabno, če so obiskovalci nanj ustrezno pripravljene, zato vas prosimo, da učence na obisk pripravite že v šoli.

Pomembno je, da učence pred obiskom informirate o tem:

- da je učna ura muzejsko doživetje pouka iz preteklosti, podobno gledališki predstavi, na kateri bodo tudi sami igralci;
- da so vsi obiskovalci (tudi spremljevalci skupine) v razredu učenci in naj skupaj z gospodično učiteljico oz. gospodom učnikom poskušajo ustvariti vzdušje stare šole;
- da pri tem veljajo takratne stroge vzgojne metode, kot sta leskova palica in klečanje na koruzi. Nekatere bo učitelj tudi uporabil, a naj se učencev s kaznimi ne straši, le opozori, da bo v »predstavi« najverjetneje kdo od njih moral odigrati vlogo kaznovanega učenca ter naj se potrudijo in igrajo čim bolj pridne učence;
- če pride pri pouku do nediscipline, motenj ali izgrediv učencev, lahko gospodična učiteljica oz. gospod učenik ukrepa po starih metodah (grožnja z leskovo palico, klečanje na koruzi, nošnja lesenega osla), učenca lahko pošlje iz razreda ali prekine učno uro;
- med učno uro fotografiranje in snemanje nista dovoljena, lahko pa fotografirate pred začetkom in po koncu »predstave«.

*Želimo, da bi bilo naše skupno druženje
v Slovenskem šolskem muzeju
poučno, kulturno in prijetno!*

UČNE URE

Slovenski šolski muzej je v javnosti najbolj poznan po starih učnih urah. Obisk na učni uri obiskovalcem omogoča, da začutijo ozračje nekdanje šole in tako pridobijo izjemno izkušnjo. Ob več kot dvajsetletni tradiciji se je nabor ponudbe različnih učnih ur razširil, zdaj jih je na voljo že 14: med seboj se razlikujejo po zgodovinskem obdobju in po vsebini predmetnika. Vsebina učnih ur je prirejena po starih učnih načrtih za posamezno starostno skupino, scenarij zanje pripravljajo kustosi muzeja v sodelovanju z izvajalci učnih ur.

*Učiteljski zbor
Slovenskega
šolskega muzeja*

v šolskem letu 2025/26

Anton Arko
Anton Lokovšek

Polona Koželj
Apolonija Škarja

Mateja Pušnik
Terezija Zvon

Matej Hrastar
Matevž Grom

Taja J. Gubenšek
Medarda Meden in
Snaga Čistunič

Lea Menard
Leonida Gaber

Urša Volk
Uršula Vuk

Lea Klinar
Helena Gruden

Klara Marija Keršič
Franja Tepina

Gregor Gartner
Štefan Šiba

Dominik Ceglar
Avguštin Opeka

Lovrenc Bajt
Ciril Resnik

Jure Pavšek
Lovrenc Hudnik

Jasmina Bejtovič
Emilija Pavka

Svit Podgornik
Bogdan Mrak

ANTIČNA EMONA

trg v antični Emoni v 1. stoletju n. št.

Udeleženci učne ure pod vodstvom učitelja – magistra spoznajo način poučevanja in vzgajanja v dobi antične Emone. Da je ponavljanje res mati učenja, se naučijo ob zapisovanju latinskih stavkov in števil. Poslušajo zgodbe iz antične mitologije in pišejo na voščene tablice. Učenci in učitelj so oblečeni v rimsko opravo (tunike in togo).

*Učno uro smo izbrali za popestritev pouka.
Najbolj pritegneta disciplina in uporaba latinščine.
A. Šantl, OŠ Fokovci*

.....

Učni cilji:

- učenci osvojijo latinsko štetje do deset,
- spoznajo latinska imena za mesece,
- pišejo s stilusom na voščeno tablico,
- poslušajo zgodbo o Veneri in Marsu ter se pogovarjajo o rimskih bogovih.

2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

 Učna ura v antični Emoni
https://youtu.be/IVD_KkpBcul

VODNIKOVA ŠOLA

šola v Ilirskih provincah leta 1811

Z ustanovitvijo Ilirskih provinc leta 1809 so Francozi razširjali znanje francoskega jezika, a vendar dovolili, da je bil učni jezik v osnovnih in nižjih srednjih šolah deželni (slovenski) jezik. Valentin Vodnik je za pouk v slovenskem jeziku napisal prve povsem slovenske učbenike. Njihovo vsebino spoznavajo tudi udeleženci učne ure Vodnikova šola. Ura ponuja edinstveno priložnost, da se obiskovalci naučijo osnov bohoričice, ki je bila kot slovenska pisava v rabi od srede 16. do srede 19. stoletja.

Zelo uporabno pri pouku zgodovine in slovenščine.

Po vtisih sodeč so bili učenci navdušeni!

S. Lešnjak, OŠ Drska

Učni cilji:

- učenci spoznajo staro pisavo bohoričico,
- prevedejo nekaj enostavnih besed iz slovenščine v francoščino in obratno.

3. triada OŠ, SŠ, odrasli

Učna ura iz leta 1811 iz časa Ilirskih provinc

<https://youtu.be/idVmBSCzzlY>

NEDELJSKA ŠOLA

šola v Avstrijskem cesarstvu leta 1865

Od začetka 19. stoletja naprej so ob nedeljah in praznikih organizirali začetne in ponavljalne nedeljske šole, saj med tednom mnogi vaški otroci pouka niso mogli obiskovati zaradi zaposlenosti z drugim delom in oddaljenosti od šole. V nedeljski šoli so se učili pisati, brati in računati ter se srečevali z oliko, redom in disciplino. Pomemben učbenik iz tega obdobja je *Blaže in Nežica v nedeljski šoli*, delo Antona Martina Slomška.

*Lepo petje in odlično izpeljan nastop
gospoda učenika, učenci so zato aktivni.
učiteljica razredne stopnje*

Učni cilji:

- učenci štejejo do deset in rešujejo preproste besedilne naloge,
- naučijo se pesem A. M. Slomška *Ljuba vigred*.

od 3. razreda OŠ naprej, SŠ, odrasli

Učna ura **Nedeljska šola**

<https://youtu.be/YKpPpsrFCxU>

STARA ŠOLA ZA NAJMLAJŠE

Ljudska šola v Avstro-Ogrski leta 1900

Program je prilagojen za mlajše otroke, da med igro in pogovorom spoznavajo šolo nekoč. Med kratkim zaigranim prikazom pouka pred stotimi leti ter ob raziskovanju stare šolske torbice dobijo vpogled v šolski vsakdan učenca ljudske šole na podeželju v času Avstro-Ogrske monarhije. Spoznajo, kakšna oblačila so si otroci nekoč nadeli za v šolo, kakšni učni pripomočki so se skrivali v učenčevi leseni torbici, kako so se učili »številjenja«, pa tudi, kako so učitelji kaznovali zamujanje, klepetanje in druge prestopke zoper »šolske postave«.

*Dejansko sem se počutila tako, kot bi se znašla v letu 1900.
Učenci so imeli krasno izkušnjo, ki je gotovo ne bodo pozabili.
učiteljica 2. razreda, PŠ Lokavec*

.....

Učni cilji:

- učenci se seznanijo z videzom učilnice iz časa Avstro-Ogrske,
- odigrajo krajši prizor učne ure,
- spoznajo vsebino šolske torbe s starimi šolskimi potrebščinami.

1. triada OŠ

Učna ura **Stara šola za najmlajše**

<https://youtu.be/138zhAMYVfs>

FIZIKA

realca v Avstro-Ogrski leta 1900

Življenje posameznika določajo tudi različne fizikalne zakoni-tosti. Poučevanje osnov naravoslovja je določal ljudskošolski zakon iz leta 1869. Koristno je, da se tega znanja naučimo tudi danes. Ob tem so še posebej privlačni fizikalni poskusi s starimi šolskimi učili.

Matevž Grom je odličen v vlogi učenika. Učna ura je interaktivna, zabavna in poučna. Vse pohvale.

dr. L. Kužnik, BIC

Učni cilji:

- učenci spoznajo fizikalne značilnosti zvoka,
- izvedejo poskus z vakuumsko črpalko.

3. triada OŠ, SŠ, odrasli

Učna ura Fizika

https://youtu.be/AbmJKh_6S6c

CESARSKA PESEM

Ijudska šola v Avstro-Ogrski leta 1901

Cesarska pesem Johanna Gabriela Seidla je postala uradna državna himna leta 1854, šest let po tem, ko je Franc Jožef postal cesar habsburške monarhije. Slovenci smo dobili več prevodov Seidlove pesmi kmalu po njenem nastanku. Učenci so jo po napevu Josepha Haydna peli vedno pred pričetkom pouka ali ob odprtju novega šolskega poslopja, posebej slovesno so jo peli v cerkvi, na cesarjev rojstni dan in na njegov god.

Ura je čudovit primer, kako današnjim otrokom in mladini pričarati šolsko vzdušje pred enim stoletjem.

dr. D. Kiurski, Narodni muzej Kikinda

.....

Učni cilji:

- učenci se seznanijo z besedilom Cesarske pesmi in razlago posameznih pojmov.

 2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

RAČUNSTVO

ljudska šola v Avstro-Ogrski leta 1905

Matematika je bila vedno eden najpomembnejših šolskih predmetov, pogosto najtežji. Pomemben matematik Franc Močnik je napisal veliko matematičnih učbenikov, naloge iz njegovih od 100 do 170 let starih računnic pa rešujejo udeleženci učne ure o računstvu, kjer spoznajo, da nam matematične naloge lahko prikažejo tudi način življenja v preteklosti. Hkrati učenci v šoli nekdanjih dni spoznajo povsem drugačno metodiko poučevanja matematike.

*Učence smo želeli seznaniti z odnosom, ki so ga nekdanj imeli do učiteljev. Najbolj sta nam bili všeč strogost in doslednost učiteljice.
učiteljica predmetne stopnje*

.....

Učni cilji:

- učenci »številijo« s »številnim strojem« do 100,
- spoznajo stara imena mesecev in z njimi povezana kmečka opravila.

2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

Učna ura Računstvo

<https://youtu.be/yuSc3ewf9RM>

LEPO VEDENJE

ljudska šola v Avstro-Ogrski leta 1907

Med poukom ne zdehaj! Ne grizi si nohtov! Ne praskaj si glave! Ne pljuvaj po tleh! Živi složno z ljudmi druge vere in druge narodnosti! To je le nekaj šolskih postav, ki se jih učenci naučijo pri učni uri lepega vedenja. Poleg osnovnih pravil se učijo tudi o spoštovanju do predpostavljenih, učiteljev, star(i)šev in starejših ter do živali. Spoznavajo pravila bontona v šoli in v vsakdanjem življenju.

Učna ura lepega vedenje je v današnjih okoliščinah vsekakor (naj)primernejša tema.

učiteljica, OŠ Dobrna

.....

Učni cilji:

- učenci spoznajo osnovna pravila bontona,
- se seznanijo s Šolskimi postavami.

 2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

PRIRODOPIS: DOMAČA MAČKA

Ijudska šola v Avstro-Ogrski leta 1907

Pri učni uri o domači mački (*Felis domestica*) učenci spoznavajo njene telesne in značajske lastnosti in skozi pregovore o mački odkrivajo, kako smo si ljudje z mačkami značajsko podobni. V berilu Frana Erjavca odkrijejo mačkine navade, njen odnos do mladičev, psa in ljudi.

»Mačkina hoja je skoraj neslišna in zelo elegantna. Je spretna in gibčna žival, kot da v njenem truplu ni kosti. Mačkino gibčnost še posebej zaznamo, kadar pada: vedno pristane na nogah in se nikdar ne poškoduje. Zato rečemo, da ima mačka devet življenj.«

Izbrali smo učno uro o mački, ker pri naravoslovju in tehniki ravno obravnavamo kraljestvo živali.

U. B. Fink, OŠ Dolenjske Toplice

.....

Učni cilji:

- učenci spoznajo mačkine telesne in značajske lastnosti ter odkrivajo njeno povezanost z navadami ljudi v slovenskih pregovorih o mački.

 2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

ROČNA DELA

šola v Kraljevini SHS leta 1926

Pouk ročnih del je bil v šoli zelo pomemben, saj so učenci pridobili mnoga koristna znanja za vsakodnevno življenje, ob tem so se naučili tudi reda in marljivosti. Tako so se deklice naučile šivati in krpati oblačila, vesti, plesti in kvačkati, dečki pa so se učili pletenja košar iz vrbovih viter ter drugih koristnih reči. Tudi učna ura ročnih del Prišijmo si gumb! prinaša nekaj koristnega znanja osnov šivanja.

*Predstavljene vsebine in učna ura bodo še dolgo tema naših pogovorov.
učiteljica, OŠ 8 talcev Logatec*

Učni cilji:

- učenci se navajajo na snažnost, urejenost in natančnost,
- učenci se seznanijo s šivalnim priborom,
- prišijejo si gumb in izdelek odnesejo domov.

od 3. razreda OŠ naprej, SŠ, odrasli

Učna ura Ročna dela

<https://youtu.be/DrWshX5XukU>

LEPOPIS

narodna šola v Kraljevini Jugoslaviji leta 1930

V današnjem svetu največ pišemo na računalnik, lepega pisanja so večji le še redki. Lepopis je bil eden pomembnejših šolskih predmetov, kjer je bil cilj poučevanja pridobitev razločnega in prijetnega rokopisa. Pri muzejski učni uri lepopisa lahko osnove takšnega rokopisa pridobite tudi vi.

Učna ura je bila zelo doživeta. Izbrali smo lepopis, saj v sodobni šoli te veščine izgubljajo na veljavi.
učiteljica, OŠ Prestranek

.....

Učni cilji:

- učenci pišejo s peresnikom in črnilom,
- spoznajo posamezne lepopisne črke in njihove elemente,
- vežejo črke v besede in poved.

2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

Učna ura Lepopis

<https://youtu.be/vON-QYXB8JI>

TELOVADBA

narodna šola v Kraljevini Jugoslaviji leta 1932

Pri učni uri bomo izvajali telesne vaje in igre po sokolskem sistemu: pravilna stoja telesa, nastop v vrstah – po eden, dva, tri, štiri. Hoja in tekanje v vrsti. Okretanje na levo in desno. Proste vaje na mestu. Na koncu se bomo igrali različne družabne igre.

Odlična izkušnja in doživetje za dijake.

Dobro medpredmetno povezovanje.

M. Sedmak, ŠCRS

Učni cilji:

- učenci se urijo v spretnosti in gotovosti v gibih,
- razvijajo odločnost, samozavest ter vzdržujejo duševno in telesno zdravje,
- navajajo se na dostojno in lepo vedenje.

od 3. razreda OŠ naprej, SŠ, odrasli

HIGIENA

nižja gimnazija v Kraljevini Jugoslaviji leta 1932

Higiena je bila kot učni predmet v učne načrte uvedena najprej z Zakonom o narodnih šolah v šolskem letu 1926/27. Cilj sistematičnega pouka higijene je bil, da se učenci seznanijo z vsemi vzroki, ki vplivajo na zdravje, s higienskimi pravili in njihovo izvedbo (osebna higiena), s pomenom zraka, vode, svetlobe in hrane za zdravje, kakor tudi da spoznajo nalezljive (spolne) bolezni ter se podučijo o problemu alkoholizma in kajenja. Prevzgoja s »širjenjem higienskega znanja« se je začela izvajati na različnih ravneh in v različnih institucijah.

Tema je bila zelo poučna, ker smo srednja zdravstvena šola in se nam higiena povezuje z učnimi načrti.

P. K. Kranjc, Gimnazija Ormož

.....

Učni cilji:

- učenci spoznajo osnove osebne higijene,
- si ogledajo praktični prikaz umivanja rok in zob,
- spoznajo nalezljive bolezni.

 2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

OLD SCHOOL LESSON FOR FOREIGNERS

..... UČNA URA ZA TUJCE

*primary school in Austro-Hungarian Monarchy in 1906
ljudska šola v Avstro-Ogrski leta 1906*

»Old school lessons« are a very attractive museum activity for pupils. It is a live play of history, through which the visitors in a playful and instructive way get to know, how it used to be in school. They are acquainted with the then school aids, vocabulary, school rules and penalties. During the lesson Miss Teacher with a rod in the hand examines cleanness of hands and ears, bad pupils can experience punishment with old methods. At the same time they can also experience praise. Lesson is primarily intended for foreigners who do not speak Slovenian or their knowledge is inadequate.

Učne ure naših babic in dedkov so živa igra zgodovine, skozi katero obiskovalci na igriv in poučen način spoznajo, kako je bilo v šoli nekoč. Seznanijo se s takratnimi učnimi pripomočki, besediščem, šolskimi pravili in kaznimi. Med učno uro gospodična učiteljica s šibo v roki pregleda čistočo rok in ušes, poredni učenci lahko okusijo kaznovanje z vzgojnimi metodami, ki so jih uporabljali nekoč, ravno tako pa lahko doživijo tudi pohvalo. Učna ura je predvsem namenjena tujcem, ki ne znajo slovenskega jezika oziroma je njihovo znanje pomanjkljivo.

*We were all thrilled.
We reminisced about our
own school days.
Teachers from
Carinthia, Austria*

*Vsi smo bili navdušeni.
Spomnili smo se svojih
šolskih dni.
učitelji iz
avstrijske Koroške*

Learning goals:

- children are familiarised with the importance of discipline and tidiness,
- they learn where the name Ljubljana originates from,
- they discuss slovenian poet France Prešeren and his poem »A Toast«,
- they learn how to count from one to ten in slovenian language.

Učni cilji:

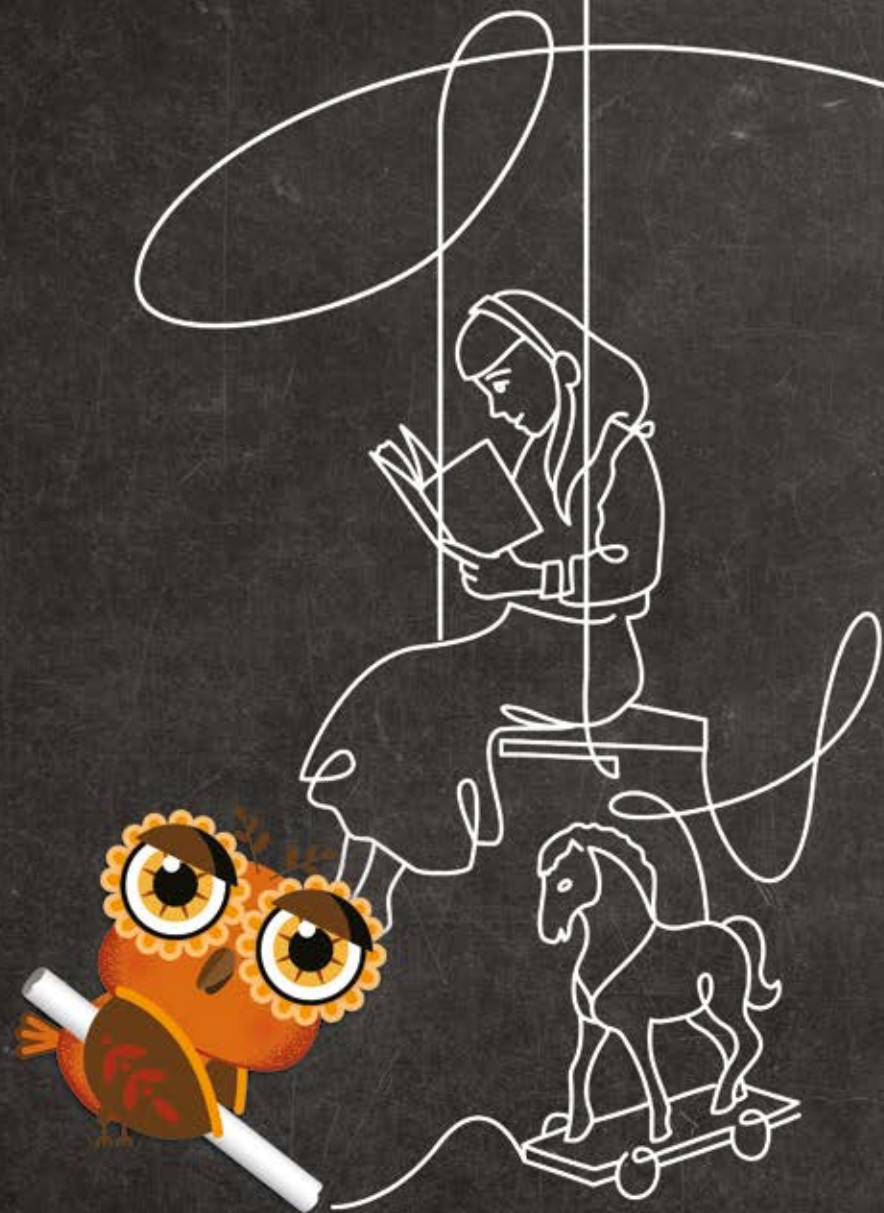
- učenci se seznanijo z disciplino in snažnostjo,
- spoznajo izvor imena Ljubljana,
- učijo se o Francetu Prešernu in njegovi pesmi Zdravljica,
- naučijo se šteti od ena do deset v slovenskem jeziku.

foreigners who do not speak Slovenian

tujci, ki ne znajo slovenskega jezika

VODSTVO PO STALNI RAZSTAVI

Stalna razstava *Šola je zakon!*,
Izobraževanje in vzgoja na Sloven-
skem skozi čas spodbuja radovednost
in samostojno raziskovanje. Vabi nas k
odkrivanju zgodovine vzgoje in izobra-
ževanja od prazgodovine do danes.

VODSTVO PO STALNI RAZSTAVI

Stalna razstava *Šola je zakon!* odstira poti izobraževanja in vzgoje na Slovenskem skozi čas, od pradavnine do sodobnosti. Na 13 zgodovinskih obdobjih odpira teme šolske obveznosti, jezika v šoli, šolskih pripomočkov, spreminjanja šolskih predmetnikov, oblačilne kulture, pravil obnašanja, vprašanja vzgoje in še in še. *Šola je zakon!* smo poimenovali stalno razstavo, s katero bi radi poudarili, da šolstvo temelji na zakonodaji, vsaj odkar je vladarica Marija Terezija šolstvo poddržavila in leta 1774 izdala prvi državni osnovnošolski zakon. Hkrati pa je šola tudi preplet mnogih osebnih nepozabnih doživetij in je zato v žargonu mladih zares zakon!

Osnovni oblikovni koncept razstave temelji na veliki, dolgi črni šolski tabli, ki ji nasproti stoji dolga šolska klop. A ta tabla ni navadna tabla, je kot kakšna omara čudes, v kateri so na voljo različne vsebine, od zanimivih predmetov do arhivskega, slikovnega in filmskega gradiva. Trudili smo se, da so vsebine ob skrbni vizualni podobi predstavljene strokovno utemeljeno in hkrati zanimivo tako za mladino kot za najbolj zahtevne obiskovalce.

Otroci so vedno rasli ob igračah, ki so pomemben del vzgoje in so zato tudi na razstavi. Vključili smo interaktivne elemente, zvočne posnetke, podobe vsakdanjega življenja, simpatične muzejske like, ki oživijo s pomočjo sodobne tehnologije.

Glej in se uči! je prva misel, zapisana na časovnem traku stalne razstave. Vabi nas, da smo odprti za nova znanja in spoznanja. Veseli bomo, če vas bo pritegnil prikaz bogate dediščine šolstva in splošnega kulturnega razvoja na Slovenskem!

ZAPISKI MLADEGA KUSTOSA

delovni zvezek za učence 2. triade osnovne šole

Namesto običajnega vodenega ogleda stalne razstave se lahko odločite za popestritev vodenja z igrivim in lično ilustriranim delovnim zvezkom. Vsak učenec prejme zvezek, s pomočjo katerega postane raziskovalec, ki primerja šolo nekoč in danes, poišče pripomočke za pisanje, razišče svoj najljubši razstavljeni predmet in reši druge naloge, povezane s stalno razstavo *Šola je zakon!* in muzejem. Delovni zvezek je zasnovan tako, da so otroci med vodenjem povabljeni k aktivnostim in imajo čas tudi za samostojno opazovanje muzejskih predmetov. Drugi del zvezka je namenjen delu bodisi v šoli bodisi doma. Uporabi se lahko kot evalvacija po obisku muzeja ali spodbuda za nadaljnje raziskovanje preteklosti.

ZAPISKI

mladega kustosa

MUZEJSKE DELAVNICE

V Slovenskem šolskem muzeju ponujamo tudi tematsko raznolike muzejske delavnice, s katerimi si lahko pridobite nove izkušnje in novo znanje. Udeležite se jih lahko v kombinaciji z vodenim ogledom stalne oziroma občasnih razstav ali pa samostojno. Nedvomno so prijetna in kvalitetna popestritev vašega obiska pri nas.

RAZISKUJMO MUZEJSKE PREDMETE

Ponavadi v muzejih izbrane predmete občudujemo v vitrinah, na delavnici pa se lahko učenci postavijo v vlogo muzejskih kustosov. Kot pravi raziskovalci s pomočjo delovnega lista ugotavljajo, kaj je predmet pred njimi, iz česa je in kako so ga nekoč uporabljali.

 2. in 3. triada OŠ

 60 minut

IZDELOVANJE ŠOLSKIH ZVONČKOV

Šolski zvonci so skozi zgodovino spreminjali svojo podobo in vlogo. Udeleženci delavnice iz glinenih lončkov izdelajo svoje šolske zvončke, jih poljubno okrasijo in odnesejo domov.

 1. triada OŠ

 45 minut

56

IZDELOVANJE PTIČJIH HIŠIC

Na delavnici bomo izdelali unikatne ptičje krmilnice iz recikliranih materialov. Ko bo prišla zima, pa bomo lahko uživali v opazovanju zadovoljnih ptic.

 1. in 2. triada OŠ

 60 minut

SUMERSKA DELAVNICA

Delavnica nas popelje v čas »hiše tablic«, kakor so Sumerci imenovali stavbo, v kateri so se otroci svečenikov učili pisnih znamenj svojega jezika. Tudi obiskovalci muzeja se boste lahko preizkusili v pisanju s trstično paličico. Iz glin boste oblikovali pisalno podlago – okroglo tablico, v katero boste vtisnili »klinasto« oblikovane znake naše abecede.

 1. in 2. triada OŠ

 45 minut

57

IZDELOVANJE PUSTNIH MASK

Etnološka dediščina šemlje-nja in pustnih mask je raznolika in bogata. Tudi šole imajo dolgo tradicijo prirejanja šolskih pustovanj, na katerih sta se vedno pokazali neizmerna domišljija in kreativnost pri izdelavi pustnih mask. Zanimive pustne maske iz različnih materialov, sodobne ali s starodavnim pridihom, lahko ustvarite na delavnici izdelovanja mask.

 2. in 3. triada OŠ

 45 minut

NARIŠIMO STRIP

Strip je oblika pripovedi, podana v slikah, z malo napisanega besedila. Prav zato je priljubljena pri mladih bralcih, celo tistih, ki nad knjigami sicer niso najbolj navdušeni. V muzeju ponujamo likovno delavnico *Strip: Deveta umetnost ni deveta briga*, kjer udeleženci spoznajo stripovsko umetnost ter se tudi sami preizkusijo v ustvarjanju stripov s prizori iz šolske zgodovine.

 2. in 3. triada OŠ, SŠ

 60 minut

SVET ANTIKE

Na delavnici se bodo otroci pogovarjali o rimskem cesarstvu, vstopili bodo v svet mitologije in spoznali rimske bogove. Seznanili se bodo tudi z osnovami latinskega jezika in skupaj prevedli pet latinskih pregovorov. Za zabaven zaključek delavnice pa si bodo izdelali igralne karte s tematiko antičnega sveta.

 2. in 3. triada OŠ

 60 minut

MUZEJSKI MIGATLON

Najbolj razgibana muzejska delavnica! Za zmago bo treba uporabiti vse svoje spretnosti, znanje in iznajdljivost ter sodelovati kot usklajena ekipa. Po kratkem ogledu razstave o športu se učenci preizkusijo v kvizu, pantomimi in športnih nalogah. Še vedno pa v olimpijskem duhu tudi pri tej delavnici velja: Pomembno je sodelovati, ne zmagati.

 2. in 3. triada OŠ, SŠ

 60 minut

SPOZNAJ ZGODOVINO SVOJE ŠOLE

Na delavnici učenci raziskujejo zgodovino svoje šole s pomočjo arhivskega, dokumentarnega in knjižničnega gradiva. Tako aktivno spoznajo različne vrste gradiva, ki jih hrani muzej, in osnove raziskovalnega dela.

(Pred rezervacijo delavnice preverimo razpoložljivost gradiva o vaši šoli.)

 2. in 3. triada OŠ, SŠ

 60 minut

ZELIŠČNI SPOMIN

Na delavnici z odkrivanjem motivov igre spomin spoznavamo rastline naših vrtov nekoč in danes. Posamezna zelišča spoznavamo s pomočjo ilustracij, fotografij in z njihovimi opisi ter uporabo. Igra združuje znanje, spomin ter zabavo in je primerna za male vedoželjneže, ki jih zanimajo narava, botanika ter še posebej svet zdravilnih rastlin.

 vrtec, OŠ, SŠ, odrasli

 30 minut

Zbiramo stare

~
šolske torbe   zvezke
pisala   peresnice
fotografije   spomine...

... tudi novejšje, ki jih naslednje šolsko leto ne potrebujete.
Prinesite jih v Slovenski šolski muzej,
kjer hranimo šolsko dediščino.

Vključujoči muzej

V Slovenskem šolskem muzeju skrbimo za dostopnost naših vsebin najširšemu krogu ljudi, zato posvečamo skrb tudi pripravi vsebin za različne ranljive skupine. Vsi zaposleni in vodiči so seznanjeni s smernicami za vodenje različnih ranljivih skupin.

PRILAGODITVE ZA OSEBE Z OKVARO SLUHA

- **Slušna (induktivna) zanka** – za uporabnike slušnega aparata je na voljo slušna zanka, ki jim omogoča udobno in nemoteno spremljanje vodstva po muzejski razstavi.
- **Vodstvo v slovenskem znakovnem jeziku** – po predhodnem dogovoru pripravimo vodstvo po muzejski razstavi s spremstvom tolmača.
- **Učna ura s podporo tolmača** – izkušnja doživetja učne ure iz preteklosti je edinstveno doživetje, ki ga ponujamo v Slovenskem šolskem muzeju. S pomočjo tolmača smo izbrali in priredili zgodovinsko učno uro tako, da je primerna tudi za osebe z okvaro sluha. Pri izvedbi učne ure sodeluje tolmač slovenskega znakovnega jezika.

PRILAGODITVE ZA OSEBE Z OKVARO VIDA

- **Vodstvo po stalni razstavi *Šola je zakon!***, izobraževanje in vzgoja na Slovenskem skozi čas vključuje izpostavljene replike muzejskih predmetov, ki so namenjene taktilnemu ogledu. Vodstvo skupine oseb z okvarami vida temelji na ogledu izpostavljenih predmetov.

- **Braillova pisava** – vsako zgodovinsko obdobje, ki je predstavljeno na razstavi *Šola je zakon!*, je opremljeno s tablico v Braillovi pisavi s povzetimi glavnimi značilnostmi takratnega izobraževanja.
- **Tipna zemljevida za orientacijo slepih in slabovidnih oseb** – na informacijski točki v muzeju sta na voljo prenosna tipna zemljevida za orientacijo slepih in slabovidnih oseb. Prvi vključuje tloris razstavnih prostorov in potek ogleda razstave, drugi pa tloris toaletnih prostorov.

PRILAGODITVE ZA OSEBE S KOGNITIVNIMI OMEJITVAMI

- **Vodnik v lahkem branju** – informacije o stalni razstavi, ki so vsebinsko in oblikovno dostopne osebam z ovirami pri sporazumevanju.

Praznovanje rojstnega dne

Je pred vrati rojstni dan vašega otroka in mu želite pripraviti nekaj posebnega? V Slovenskem šolskem muzeju lahko izberete enkratno rojstnodnevno doživetje, ki vključuje obisk izbrane učne ure iz starih časov ter lov na skriti zaklad po ugankah in nalogah iz šolske zgodovine.

🕒 120 minut

👥 10–25 otrok

€ 150 EUR

Muzejska trgovina

V muzejski trgovini boste našli ideje za darila ob praznovanjih, praznikih ali za učitelje ob koncu šolskega leta. Namenjena je predvsem obiskovalcem, ki želijo od ogleda razstav ali sodelovanja na učnih urah odnesti tudi kak spominek. Na voljo so razne replike muzejskih predmetov (šolske tablice, peresniki, črnilniki, peresnice, zvezki, svinčniki) in drugi šolski pripomočki ter učila. Trgovina se ponaša še z izjemno bogato ponudbo publikacij o zgodovini šolstva na Slovenskem

Pobarvanka

A4, 32 strani / 5 €

Spomin v tekstilni vrečki

64 ploščic / 8 €

Ste vedeli, da imamo tudi...?

... Šolsko-kroniko

Šolska kronika: revija za zgodovino šolstva in vzgoje. Glasilo Slovenskega šolskega muzeja je slovenska znanstvena in strokovna revija za zgodovino šolstva, pedagogike in vzgoje. Revija ima več kot 60-letno tradicijo z začetki v skupnem zborniku šolsko-pedagoških muzejev v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu, ki je začel izhajati leta 1964. Vsak nov letnik prinaša raznovrstne, zanimive prispevke s širokega polja dediščine šolstva in vzgoje. Prelistajte revijo in preberite članke o temah, ki se dotaknejo vsakega izmed nas!

... muzejsko knjižnico

Naša specialna knjižnica hrani knjige s področja šolstva, vzgoje in izobraževanja ter s področja šolske in obče zgodovine. Pri nas najdete učbenike iz različnih časovnih obdobij, učne načrte, šolske zakone, učiteljske imenike, šolske koledarje, glasila, letna poročila ... Čitalniški prostor omogoča študij in raziskovanje vsem, ki proučujejo zgodovino šolstva ali vprašanja sodobnega izobraževanja. Vedno so dobrodošli tudi obiskovalci, ki pridejo k nam le pokukat v svoje prve čitanke in iskat šolske spomine.

... muzej na obisku

Muzej je ustanova, ki vsakodnevno privablja goste, gre pa rad kdaj tudi sam v gosté. Slovenski šolski muzej z veseljem pride na obisk v vašo šolo, vrtec, knjižnico, kulturni dom ... Naš prispevek lahko obogati vaš kulturni dan ali drugo prireditev. Možno je gostovanje s katero od učnih ur, delavnic ali s predavanji kustosov. Za informacije nas pokličite ali nam pišite.

... gostujočo razstavo

Občasna razstava Matura kot čarobna palica: 30 let ponovne uvedbe mature v Sloveniji potuje po slovenskih krajih in lahko gosti tudi na vaši šoli. Razstava na inovativen način osvetljuje 30 let vnovične uvedbe mature v Sloveniji – od njenih začetkov, izzivov in dilem do razvoja in uspehov, ki so oblikovali njen pomen in vlogo v izobraževalnem sistemu. Več informacij na: <https://solskimuzej.si/matura-kot-carobna-palica/>

Pedagoški programi v šolskem letu 2025/26

Urednica: Mateja Pušnik

Besedila: Mateja Pušnik, Klara Marija Keršič, Polona Koželj, Andreja Cigale, mag. Marjetka Balkovec Debevec ter sodelavci: Anton Arko, Taja J. Gubenšek, Maja Hakl Saje, Mateja Ribarič, Valentina Tominec, Natalija Žižić

Fotografije: SŠM – fototeka, foto: Urška Boljkovac, Gregor Gobec, Ksenija Guzej, Marjan Javoršek, Žiga Koritnik in Andrej Peunik

Oblikovanje in ilustracije: Padalci: Irena Gubanc in Teja Jalovec

Tehnični prelom: Matjaž Kavar – RAORA d. o. o.

Lektoriranje: Martina Oberman Žnidarčič, Marjeta Žebovec

Tisk: Tiskarna knjigovoznica Radovljica, d. o. o.

Naklada: 300 izvodov

Izdal in založil: Slovenski šolski muzej, zanj mag. Stane Okoliš

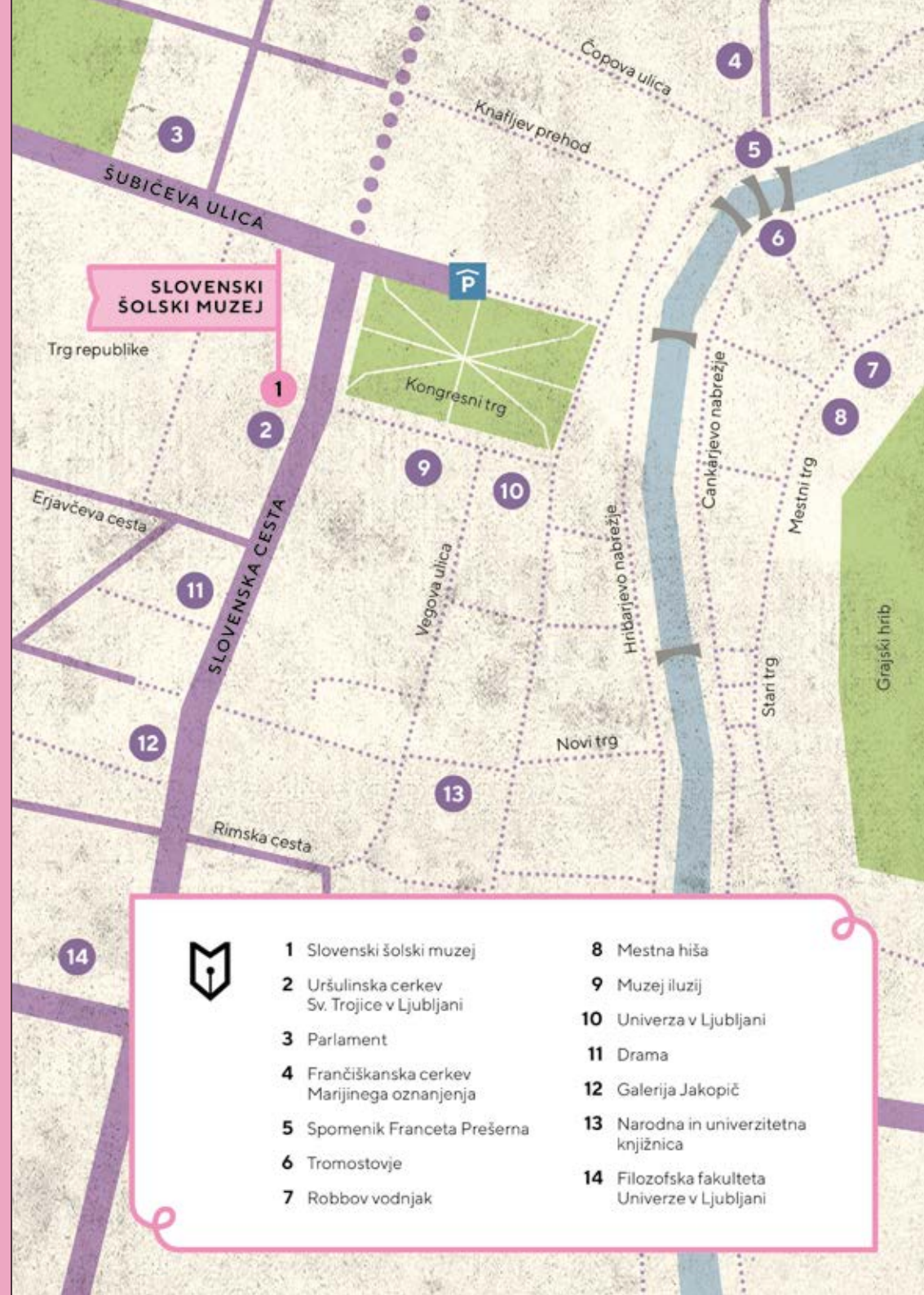
Publikacija muzeja (brošura), št. 175

Ljubljana, avgust 2025

Izid publikacije je podprlo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

1 Slovenski šolski muzej	8 Mestna hiša
2 Uršulinska cerkev Sv. Trojice v Ljubljani	9 Muzej iluzij
3 Parlament	10 Univerza v Ljubljani
4 Frančiškanska cerkev Marijinega oznanjenja	11 Drama
5 Spomenik Franceta Prešerna	12 Galerija Jakopič
6 Tromostovje	13 Narodna in univerzitetna knjižnica
7 Robbov vodnjak	14 Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Slovenski šolski muzej

Plečnikov trg 1, Ljubljana, Slovenija

tajnistvo@solskimuzej.si

www.solskimuzej.si

Rezervacija in prijava

prijava@solskimuzej.si

01/251 30 24

051/238 259

Odpiralni čas

ponedeljek–petek od 8.00 do 16.00

četrtek od 8.00 do 18.00

za skupine po dogovoru

tudi zunaj navedenega odpiralnega časa.

Uradne ure

(uprava, knjižnica, kustosi)

ponedeljek–petek od 9.00 do 13.00

**Šola
je
zabava**

Marija in Zofi

